

המוקד להגנת הפרט

HAMOKED Center for the Defence of the Individual

המוקד - מכתב השכאוי - מרכז الدفاع عن الفرد

דו"ח פעילות

לתקופה 1.1.95 - 31.12.95

במהלך התקופה שמ-1.1.95 עד 31.12.95 נתקבלו במוקד 1978 פניות.
במהלך שנת 1994 נתקבלו 1913 פניות.

טבלת תלונות שנתקבלו במוקד במהלך התקופה 1.1.95 - 31.12.95
עפ"י נושאים:

<u>הנושא</u>	<u>מס' התלונות</u>	<u>% מסך התלונות</u>	<u>% מהתלונות ב-1994</u>
איתורים	1376	69.6%	52%
תושבות גדה	115	5.9%	12.8%
תושבות י-ם	54	2.8%	7.8%
אישורי יציאה	102	5.2%	5.7%
כניסה מירדן לגדה	22	1.2%	2.9%
היתרי כניסה לעזה	24	1.3%	
כניסה לישראל	156	8%	9%
אלימות	32	1.7%	3.5%
נעדרים	0	0%	0.2%
נזק לרכוש	6	0.3%	1.6%
* אחר	61	4%	4.5%
סה"כ	1978	100%	100%

(* הקטיגוריה אחר כוללת ביקורים בכלא, 29 תלונות על החרמת תעודות זהות, החזרת גופה, זכויות עובדים, קנסות מינהליים, שינוי מען, ביטוח בריאות לתושבי מז' ירושלים וכד'.

זכויות אסירים ועצירים

א. איתורים

בשנת 1994 נתקבלו 996 פניות שעניינן איתור עצורים, מהן למעלה מ-200 מרצועת עזה. לשם השוואה - ב-1993 כולה נתקבלו 440 פניות חדשות לאיתורים.

ב-1995 נפתחו 1376 תיקים חדשים בקטגוריה של איתור, אולם בפועל נערכו **2111** איתורים (יש להסביר כי מי שאותר בעבר ופרטיו הוכנסו למאגר המידע של המוקד, אין נפתח בגינו תיק חדש כאשר מבקשים לאתרו שוב. מכאן - נרשמו במאגר הממוחשב ב-1995 1376 עצורים שפרטיהם לא היו עדיין בנמצא במוקד, אולם נתבקשנו לאתר בסך הכל 2111 איש, ביניהם גם אלה שזה לראשונה איתרנו).

לעניין זה יש להדגיש כי אין קיים עדיין בצה"ל כל פתרון למתן מידע על עצורים - הפתרון לנושא זה נותר המוקד להגנת הפרט, לבדו, וזאת למרות

החוק הצבאי לפיו "נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב...".

בספטמבר, 1995 עתרנו לבג"צ, יחד עם האגודה לזכויות האזרח, בעניין הימנעות הצבא מהעברת מידע למשפחות על המעצר ועל מקום הימצאו של העציר. על העתירה ראו בפרק עתירות לבג"צ.

טבלת פניות לאיתור על פי חלוקה לאזורים ושנים נכון ליום 31.12.95:

שנה	שכם	טו"כ	רמאללה	י"ם	ב"ל	חברון	גנין	יריחו	אחר	עזה	סה"כ
1988	2		31	24	32	10		3			107
1989	10	4	132	61	110	34	4	5	6	1	370
1990	5	9	101	37	56	7	2	3	2	2	228
1991	6	4	55	35	29	9	6	1	2	4	151
1992	5	1	35	36	26	1	1		3	3	111
1993	32	21	75	56	59	63	9		2	123	440
1994	45	42	102	98	218	295	9	1	1	182	996
1995	107	88	109	66	396	553	19	4	4	27	<u>1376</u>
											3779*

* מספר זה אינו מוחלט, שכן מי שאותר בעבר ויש פנייה חדשה בעניינו - איננו פותחים לו רשומה או תיק אלא מאתרים אותו בהמשך לאיתור הקודם.

בנושא האיתורים חל שינוי דרסטי כיום לאור הפריסה מחדש של צה"ל - צה"ל פינה את כל מתקני הכליאה הצבאיים הקבועים שהחזיק בגדה, ונותרו עתה מעט מתקנים זמניים, בהם מוחזק אדם משך מספר ימים מועט בלבד. העצירים מועברים לישראל - כאמור, בניגוד לחוק הבינלאומי האוסר על החזקת הנכבש באזור הכובש.

האיתורים נעשים עתה לפיכך, במרבית המקרים, מול המשטרה ושירות בתי הסוהר, המאורגנים טוב יותר מהצבא למתן מידע. אולם גם עתה אין עצור פלסטיני מקבל את הזכות האלמנטרית של שיחת טלפון למשפחה, להודיע על מקום מעצרו, ולמרות שהוא מוחזק בישראל, הרי עדיין חלה החובה על שלומו ובטחונו על צה"ל - האחראי עדיין על כל נושא הבטחון בשטחים.

אין ספק כי תחול ירידה ניכרת בכמות המעצרים ע"י צה"ל, שכן עפ"י הפריסה מחדש, באזור A לא תהיה נוכחות צבאית ישראלית, שכן מדובר בערים. באזור B סביר להניח כי יקטן מספר העצורים שכן זהו אזור הנתון לשליטה משותפת של צה"ל ורש"פ. אזור C נותר בשליטה ישראלית וסביר כי מספר העצורים יישאר בעינו.

המצב החדש שבו מועברים עצירים ואסירים פלסטינים אל תוך ישראל, "תורם" גם למיעוט מפגשים בתקופה הקריטית של הימים הראשונים למעצר בין העציר לעורך דינו, בשל מדיניות הסגרים המתהדקת והולכת, ובשל המרחק הגיאוגרפי. רבים מעורכי הדין הפלסטינים בשטחים מתקשים להשיג היתרי כניסה לישראל ועלות שירותיו של עורך דין ישראלי - גבוהה בהרבה משל עמיתו הפלסטיני. ועוד - במקרים שהשלטונות אוסרים על מפגש בין העציר לעורך דינו או במקרים של הפעלת עינויים על העצור, הרי עורך הדין הפלסטיני (שאינו חבר בלשכת עורכי הדין הישראלית) אינו יכול לפנות לבג"צ כדי לדרוש הפסקת העינויים או סילוק המכשלה של הצו האוסר מפגש עם מרשו.

מתוך כך שהמוקד הוא המאתר את מקום הימצאם של עצירים ולפיכך "מצוי בתמונה" הכוללת, ומתוך כך שמרבית העצורים מוחזקים בישראל, הרי החלטנו לצעוד צעד קדימה בנדון ולהתחיל לטפל גם באופן פרטני במעוונים - אם בנושא איסור מפגש עם עו"ד ואם כנגד העינויים שעוברים העצירים בחקירות.

בשל כל אלה, אנו מקווים לספק שירותים משפטיים מהירים לעצורים המעוונים בחדרי החקירות של השב"כ בתוך ישראל. על טיפולנו בעניין זה עד כה, נא ראו בפרק עתירות לבג"צ וקדם בג"צ.

ב. עינויים

שלוש הצעות חוק שיובאו בקרוב לאישור הממשלה, קשורות כולן לזכויות עצורים וחשודים. ארגוני זכויות האדם חברו לפעולה משותפת כנגד ניסוחים מסוימים בעניין הצעות החוק ובעד אימוץ קריטריונים הוגנים, המתבססים על ערכי זכויות אדם והדין הבינלאומי.

1. חוק השב"כ - הצעת החוק טרם פורסמה באופן רשמי. עניינה של הצעה, עפ"י פרסומים בעיתונות, קביעת מערכת הסמכה באמצעותה ניתן להתקין תקנות המסדירות סמכויות חקירה שלא תפורסמנה ואף הדיונים לגביהן יהיו חשאיים.

תקנות חשאיות אלה תשמשנה לכאורה בסיס להתיר אמצעי חקירה אלימים, משפילים או אכזריים, הפוגעים בגוף האדם, בנפשו ובכבודו. החשאיות תמנע אפשרות של ביקורת שיפוטית על חוקיות האמצעים. הארגונים החברים בקואליציה מתנגדים לחקיקה נסתרת הקובעת מה מותר ומה אסור בחקירות השב"כ. נתנגד גם להסמכת השב"כ לפגוע בכבוד האדם ובגופו וכן נתנגד למתן היתר לשב"כ לחרוג מאיסורי חוק העונשין.

2. החוק נגד עינויים - באמנה נגד עינויים שאושרה על ידי מדינת ישראל, נקבע:

"2. אין להיאחז בנסיבות חריגות, בין אם מצב מלחמה או איום במלחמה, אי יציבות פוליטית פנימית או מצב חירום אחר, כצידוק לעינויים.

3. אין להיאחז בפקודה של ממונה או רשות ציבורית כצידוק לעינויים".

בעקבות אישור האמנה ע"י מדינת ישראל ולאור החקיקה הספציפית בישראל ליישום האמנה, המליצה לאחרונה ועדה לבדיקת חקיקה נגד עינויים, בראשות היועץ המשפטי לממשלה, לכלול בחוק העונשין סעיף בדבר איסור העינויים.

אנו מחייבים קבלת חוק לאיסור עינויים התואם את הגדרת העינויים באמנה והמיישם במלואן את דרישות האמנה. אנו רואים בהמלצה הבסיסית של הוועדה, לאמץ בחקיקה הפנימית את הוראות האמנה, הזדמנות היסטורית שאין להחמיצה. עם זאת, אנו מתנגדים בתוקף להמלצת הוועדה להגדיר עינויים כדלקמן:

"(א) בסעיף זה, "עינויים" - כאב או סבל חמורים בין גופניים בין נפשיים, למעט כאב או סבל הנובעים מעצם טיבם של אמצעי חקירה או ענישה על פי דין".

הגדרה זו לדעתנו מאפשרת להתיר בחקיקת משנה אמצעי חקירה הגורמים לעינויים - ואף ניתן יהיה על פיה להתיר עינויים של ממש, ללא הגבלה.

עדיף בעינינו שלא יחוקק כלל חוק נגד עינויים, על פני קבלת הצעת החוק המנוסחת באופן זה - הצעה זו עומדת בסתירה לאמנה!

3. קבילות הודאות - בנושא זה עוסקת הצעת החוק השלישית: הרשעה על סמך הודאה בלבד והעילות למשפט חוזר.

ועדה שמונתה הציעה הצעות מועילות לעניין הפיקוח על החקירה ותיעוד החקירה לעניין זכויותיו של חשוד בעת החקירה.

אולם בנושא המרכזי - מבחן קבילות חדש להודאות, הציעו רוב חברי הוועדה הצעה שלדעתנו עלולה להצדיק אלימות בחקירה ואמצעי חקירה משפילים.

אנו מתנגדים למבחן הקבילות הנ"ל. לדעתנו, כל אלימות וכל השפלה (ולא כהגדרת הוועדה "לבד מאלימות של ממש" ואמצעים "שאינן בהם השפלה קשה") יפסלו הודאה מלשמש כראיה בבית המשפט.

אנו תומכים בהצעת החוק "כבוד האדם בחקירה" שהציעו כמה חברי כנסת, לפיה כל הודאה שהושגה באמצעות עינויים, יחס אכזרי, בלתי אנושי או משפיל, אלימות או איום באלימות, לא תהא קבילה בכל הליך שיפוטי.

טבלת פניות עפ"י חודשים ונושאים ב-1995:

חודש	רכוש	מנהלי אלימות	איתורים	אחר	סה"כ
1/95	2	68	3	5	196
2/95		44		1	161
3/95	1	60	4	3	187
4/95		41	1	2	148
5/95		21	1	3	118
6/95		60	-	2	172
7/95		33	2	2	174
8/95	1	38	4	3	157
9/95		41	5	2	122
10/95		37	4	5	173
11/95	2	43	2	11	198
12/95	2	30	2	9	172
סה"כ	8	514	32	48	1978

פירוט תלונות בתחום המנהלי ב-1995

חודש	החרמת ת.ז	אישור יציאה	כניסה לגדה	אחמ"ש קנסות מנהלי גדה	כניסה לישראל	אחר	סה"כ
1/95	4	3	2	36	22	1	68
2/95		3		30	9		42
3/95		9	2	23	24	1	60
4/95		9	1	12	15	4	41
5/95	1	4	1	7	7	1	21
6/95	4	11	5	10	15	15	60
7/95	2	9	1	14	6	1	33
8/95	2	14	2	10	9	1	38
9/95	6	11	2	9	9	4	41
10/95	3	9	3	12	8	2	37
11/95	5	11	1	5	20	1	43
12/95	2	9	2	1	12	4	30
סה"כ	29	102	22	169	156	35	514

טבלת פניות עפ"י נפות ב-1995

2.3%	48	עזה*
8.9%	175	שכם
7.6%	149	טולכרם
9.8%	193	רמאללה
11.1%	220	ירושלים
23.3%	462	בית לחם
34%	671	חברון
2%	41	ג'נין
0.5%	9	יריחו
0.5%	10	אחר
100%	1978	סה"כ

(*) התלונות מעזה:

3	אישורי כניסה מחו"ל לעזה
9	אישורי כניסה מעזה לישראל
*26	איתורים
6	אישור יציאה לחו"ל
4	אחר

(*) איתורו של אחד מאנשי עזה התפתח לקראת סוף שנת 1995 לכמה עתירות בעניין עינויים ואיסור מפגש עם עו"ד. נא ראו בפרק על עתירות לבג"צ.

תמונת מצב ל-31.12.95 לתלונות שנתקבלו ב-1995 לפי נושא התלונה:

נושא	נפתר בהצלחה	עדיין בטיפול	אחר*	סה"כ
איתורים	100%	-	-	1376
תושבות גדה וי-ם	22%	116	16	169
אישורי יציאה	29.5%	66	6	102
היתרי כניסה	23%	15	2	22
מירדן לגדה				
היתרי כניסה לישראל	33.5%	98	6	156
אלימות	6%	29	1	32
נזק לרכוש	16%	5	-	6
קנסות	-	1	-	1
החרמת ת.ז.	24%	22	-	29
כניסה לרש"פ	50%	12	-	24

(*) סטטוס אחר: הבעיה נפתרה שלא באמצעות המוקד; המקרה הועבר לטיפול גורם אחר; המתלונן הודיע כי אינו מעוניין להמשיך בטיפול; הרשות סגרה התיק או סירבה לבקשה.

היתרי כניסה לישראל

עם תום מלחמת המפרץ הוטל סגר קבוע על השטחים, שתושביהם נדרשים עתה, לצורך כניסה לירושלים ו/או ישראל, להיתרים אישיים. לאחר כל פיגוע מוטל בדרך כלל סגר "חדש" ועם הסרתו משתנים הקריטריונים לעניין ההיתרים החדשים שיש לקבל.

היתרי כניסה לישראל - 156 הפניות לסיוענו מתחלקות לפי הצרכים כדלקמן:

95	משפחות חצויות
13	עבודה
15	לימודים
9	הוראה
4	צרכים רפואיים
2	עבודת צוות רפואי
4	עיתונאים
3	היתרים עם כלי רכב
2	עובדי זכויות אדם
9	אחר

לרוב אנו מטפלים בהיתרי כניסה ל"משפחות חצויות" (אחד מבני הזוג בן הגדה/עזה והאחר תושב ירושלים), מקרים רפואיים, סטודנטים, מורים המלמדים בירושלים ועוד.

בני משפחות חצויות - בין המימשל למשרד הפנים:

עד כה נדרש תושב הגדה הנשוי לתושבת ירושלים להציג במימשל אישורים המצביעים כי מרכז חיי המשפחה בירושלים. היה עליו לקבל אז היתר כניסה ל-3 חודשים כולל לינה (אלא אם קיימת מניעה בטחונית, אלא אם ה"קפטן" סירב, אלא אם לא הותרה כניסה באותו יום למנהא"ז וכד' וכד').

לאחרונה, בעקבות ישיבה משותפת של אנשי לשכת מתאם הפעולות ואנשי משרד הפנים, נדרשו התושבים להציג במימשלים גם אישור לפיו הוגשה בעניינם בלשכת משרד הפנים בירושלים בקשה לאיחוד משפחות. מאחר שנציגי משרד הפנים התחייבו למתן מענה לבקשות אחמ"ש בתוך ששה חודשים, הרי שמי שמציג אישור על בקשה שהוגשה לפני למעלה מ-6 חודשים, נשלח לביתו ללא היתר כניסה.

מנסיוננו המצטבר מול משרד הפנים, לא הצליחו להתגבר שם על בקשות לאיחוד משפחות שהוגשו עוד ב-1992 ו-1993, עובדה שהפכה את דרישות הנוהל החדש לנלעגות.

ב-18.4.95 הפנינו מכתב דחוף וחרیف למר יוסף טוב, אז מנהל מינהל האוכלוסין, שמחה על המידע שנמסר להבנתנו ע"י נציגי משרד הפנים, ושהוביל להחלטות אופרטיביות שמשרד הפנים לא יכול היה לעמוד בהן. נערך אז מפגש נוסף בין נציגי לשכת המתאם ומשרד הפנים, שבא להקל על המצב שנוצר. כל עוד אין הבקשות הללו נענות, קיימים קשיים ניכרים לבני המשפחות בהן מדובר:

* בן הזוג הגדתי נכנס לירושלים בהיתר - אלא אם כן הוא מנוע מסיבות כאלה ואחרות. תוקף ההיתר - 3 חודשים, כולל לינה. במקרים רבים אין המינהל מנפיק ההיתר ל-3 חודשים, או שאינו מנפיק היתר כולל לינה וכו'.

* גברים שהוגש בגינם אחמ"ש אינם מקבלים היתרי עבודה בישראל, בין אם הם מהגדה ובין אם מירדן או מקום אחר.

* בשנת 1994 סירבה מנח"י בפועל לאפשר לילדים של בני זוג כאלה (ילדים שאף הם טרם נרשמו במרשם הישראלי בגלל העיכובים במשרד הפנים) ללמוד במוסדות לימוד עירוניים. עתירה לבג"צ מטעם המוקד שינתה אז את פני הדברים. עדיין מתקבלות תלונות, מעטות אמנם, על סירוב לרשום הילדים במוסדות לימוד עירוניים.

* אותם ילדים שרישומם מבוקש, אינם זוכים בינתיים להיות מבוטחים במסגרת חוק הבריאות הממלכתי, למרות שהחוק עצמו אינו מתייחס למעמדם של הילדים: בסעיף 4 (א) נכתב כי תושב שמלאו לו 18 שנה חייב להירשם כחבר בקופת חולים ולרשום גם את ילדו הקטין. כאמור, אין בסעיף זה או בחוק בכללותו, כל דרישה לגבי מעמדו של הילד.

יש במוקד מקרים בהם מבוטחת האם הירושלמית וכמה מילדיה הרשומים במרשם הישראלי, ואילו הילדים האחרים, שאינם רשומים במרשם בגלל שינויים במהלך השנים בכל הקשור לרישום בלשכת משרד הפנים בירושלים ובגדה, אותם ילדים שאינם רשומים אינם זוכים ליהנות מפירותיו של חוק זה.

משמעות העיכוב שיצר משרד הפנים בטיפולו בבקשות אחמ"ש הוא הפרדה לפרקי זמן ממושכים בין בני המשפחות (במהלך הטלת סגרים חדשים מבוטלים אוטומטית היתרי הכניסה), כורח לקיים שני משקי בית, במקרה שהמבוקש/ת באחמ"ש הוא/היא מירדן, אין הם רשאים לעבוד בירושלים, במקרה של תושב גדה המבוקש באחמ"ש, עליו לנוע יום יום בין ביתו בירושלים לגדה, לצורך פרנסה, הילדים שאינם מבוטחים בביטוח בריאות נאלצים לפנות לשירותי רפואה פרטיים וכו'.

בכל הקשור לבני עזה הנשואים לנשים ממזרח ירושלים, המצב קשה פי כמה. למרות שהנוהל מתיר כניסת בני הזוג לישראל ל-3 חודשים, הרי מבני עזה נשללת זכות זו לחלוטין.

אנו לוחצים עתה על הרשויות לכבד הנוהל גם בעזה. כתגובת ביניים שלחה אלינו הרשות לאחרונה מכתב המודיע כי בקרוב ייפתחו המעברים "הבטוחים" בין עזה לגדה, מצב שיקל על בני המשפחות.

אולם נושא המעברים הבטוחים עולה לפרקים לדיון מאז הסכמי אוסלו א' ובינתיים אין כל שינוי בשטח. לפיכך אנו דורשים מדיניות שתהא תקפה בשטח עכשיו.

היתרי כניסה לירושלים לסטודנטים

בחודש מאי 1995 נתקבל במוקד הנוהל החדש המסדיר מתן היתרי כניסה לסטודנטים הרוצים ללמוד בירושלים. עפ"י הנוהל, מי שבעבר למדו בירושלים עפ"י היתרים, יוכלו להמשיך ולסיים לימודיהם. מי שלמדו ללא היתרים בעבר, לא יקבלו היתרים והקטגוריה השלישית - מי שטרם למדו, ורק מתכוונים להתחיל ללמוד, לא יקבלו היתרי כניסה לירושלים.

אנו רואים בנוהל חדש זה משום מימושה של תוכנית הפרדה שהוצעה לממשלת ישראל ע"י ועדת שרים, שבראשה השר לבטחון פנים, מר שחל. התוכנית עוד לא אומצה ע"י הממשלה, אולם לדעתנו, נוהל כניסת סטודנטים לירושלים הוא אחד מפירותיה, כשהכוונה ליצור הפרדה עמוקה ככל שניתן בין השטחים לישראל, ומכאן גם לירושלים. לעניין פניות בעניינם של סטודנטים שרצו ללמוד בירושלים וכניסתם נמנעה, נא ראו בפרק עתירות לבג"צ וקדם בג"צ.

תושבות בירושלים

בחודש מרץ 1994 שינה משרד הפנים את הקריטריונים הנהוגים בטיפול בבקשות אחמ"ש: עד אז אושרו רק בקשות אחמ"ש שהוגשו ע"י תושב העיר (זכר) עבור אשתו.

מקור אפליה זו באימוץ הגישה במשרד הפנים לפיה אשה ערביה הולכת בעקבות בעלה, ולא להיפך. כאמור, ב-3/94 שונתה הגישה: בקשות האחמ"ש יידונו ויאשרו עפ"י קריטריונים של מרכז חיים בפועל בירושלים והיעדר סיבות בטחוניות, אולם בוטלה מכל וכל האפליה הנעוצה במינו של המבקש.

בנוסף, הודיע משרד הפנים כי יחזור וישקול מחדש כל הבקשות שהוגשו מתחילת 1992 ואילך, בין אם סורבו ובין אם טרם נענו.

מן הראוי לציין כי בד בבד עם השמחה על השינויים המפליגים בגישה, התעוררה דאגה בלב אנשי ז"א, שכן כולנו מודעים לבעיה הקשה של חוסר יעילות גמור בלשכת משרד הפנים במזרח ירושלים עד אז, והנטל שנטל על עצמו משרד הפנים, לשוב ולדון בבקשות משנים קודמות, נראה היה נטל שאין הלשכה מסוגלת לשאת. ואכן, כפי שכבר צויין בפרק העוסק בהיתרי כניסה לירושלים, מצויות עדיין במוקד כמה עשרות בקשות אחמ"ש שהוגשו בשנים 3-1992 שטרם נענו. הסחבת במשרד הפנים קשה מתמיד.

במקביל להקלות שתוארו, החלה הלשכה לשלול תושבות מאנשים רבים שפנו אליה לקבלת שירותים פשוטים לכאורה, כמו חידוש תעודת זהות בלויה, קבלת היתרי יציאה וכו'.

עפ"י סעיף 11 לחוק הכניסה לישראל, לשר הפנים הסמכות לבטל כל אשרה או רשיון ישיבה שניתנו על פי חוק זה. סמכות זו צריכה היתר לפעול במקרים אינדיבידואליים, אך בדרך כלל לא כך נעשה - הפעלתה העיקרית היתה בהתקנת תקנות הכניסה לישראל, אשר בסעיפים 10 ו-11 קובעות את הנסיבות שבהן תפקע תושבות קבע. התקנה החשובה ביותר לגבי פלסטינים המתגוררים במזרח ירושלים היא תקנה 11(ג), הקובעת כי במקרה שתושב-קבע משתקע במדינה מחוץ לישראל, תושבות הקבע שלו פוקעת.

תקנה 11 א קובעת כי תושב קבע ייחשב כאילו השתקע בחו"ל אם הוא: 1. חי מעל 7 שנים במדינה זרה, 2. קיבל מעמד של תושב קבע במדינה זרה, או 3. התאזרח במדינה זרה.

נסיבות היסטוריות הובילו לכך שרבים מתושבי מזרח ירושלים עברו להתגורר בגדה או בחו"ל, בין השאר משום הזיקה הברורה שבין ירושלים לגדה, כפי שהיא נתפסת בעיני הפלסטינים, שלפיכך בחרו להתגורר בירושלים או בגדה עפ"י החלטות שמקורן ביוקר המחיה בירושלים לעומת הגדה, חינוך לילדים, שכ"ד מוזל לעומת ירושלים וכו'.

סיבה נוספת היא הסירוב הגורף לבקשות אחמ"ש שהגישו נשים ירושלמיות עבור בעליהן שמהגדה, מירדן וכו'. הסירוב הביא אותן נשים לעקור מירושלים ולחיות במקום אחר, עם בעליהן. במשך השנים - גם אם עברו לירדן - הקפידו בדרך כלל לבוא לירושלים בתכיפות, לביקור משפחה, ללדת כאן את ילדיהן וכו', מתוך הזיקה למקום הולדתן וכן כדי להצביע על ממשותה של זיקה זו.

נטילת תעודת הזהות במשמעות של שלילת תושבות, נעשית כאמור עפ"י החוק. מתוך כך שמשך שנים רבות המשיך משרד הפנים לספק שירותים רגילים לאותם תושבי העיר שחיו בפועל מחוץ לירושלים - וסיפק אותם ללא אזהרה על הסכנה שבאובדן תושבות וכו' - הרי מתוך כך ש"עצם עין אחת" והמשיך להתייחס לאנשים אלה כאל תושבים מן המניין, מן הראוי כי יכריז ברבים על הסכנה של אובדן תושבות ויצהיר על פרק זמן מוסכם, שנה או שנתיים, לאפשר לאותם אנשים להחליט אם לשוב לירושלים ולבסס בה את מרכז חייהם במשך פרק זמן זה.

הקואליציה של ארגוני ז"א הפועלת בנושא תושבות מזרח ירושלים, החליטה לפנות ברוח זו לשר הפנים החדש. משרד הפנים מכחיש כי יש החלטה מדינית חדשה למימוש תקנות אלה, המביאות לשלילת התושבות. לטענת מר יוסף טוב, מנהל מינהל האוכלוסין בישראל, אין שינוי במדיניות הנוהגת ורק כמה עשרות אנשים איבדו את תושבותם. מר יוסף טוב טוען כי 20,000 איש חיים בגדה ומחזיקים בתושבות ירושלמית. ארגון הקוויקרוס, לעומתו, טוען כי מדובר ב-40,000 איש החיים בגדה והמחזיקים בתעודת זהות ישראלית ומתגוררים בפועל בגדה, ולפיכך, מסתכנים באובדן תושבות.

לפני כחודשיים התפרסמה בעיתונות פרשת שחיתות חמורה בלשכת משרד הפנים במזרח ירושלים, אותה לשכה בה מרוכזות כל הבקשות לאיחוד משפחות בין תושבי השטחים לבין תושבי מזרח ירושלים. בעלי קשרים או בעלי ממון יכלו לקבל המבוקש - איחוד משפחות ומכאן תושבות קבע בישראל - במהירות ומתוך עצימת עין גמורה לכל פרמטר אחר.

משהתפוצצה פרשה זו הושעו מעבודתם מנהל הלשכה ורבים מהפקידים. כמו כן הושעה מעבודתו ראש מינהל האוכלוסין בישראל.

אולם, בד בבד עם עשיית סדר חדש בלשכה, הוטל קיפאון על כל הליכי העבודה ונמסר לנו כי אין כל התקדמות בטיפול בבקשות האחמ"ש. היום, כמו לפני חודשים רבים, טרם סיימו שם הטיפול בבקשות איחוד משפחות שהוגשו עד 6/94. לטענתנו, כל עוד אין מפרסמים ברבים הקריטריונים הברורים למתן איחוד משפחות, וכל עוד ממשיכים לפעול עפ"י תקנות חסויות, בעמימות גמורה, הרי שדבר לא השתנה מבחינה מהותית.

הקואליציה של ארגוני ז"א, וביניהם המוקד, קוראות למשרד הפנים לגבש מדיניות ברורה ולפרסמה, כדי שניתן יהיה לפעול בגלוי, כחוק ובהגינות.

איחוד משפחות - גדה

בנובמבר 1992 - בתשובה ל-64 עתירות בנושא רשיונות ביקור לבני משפחות של תושבי השטחים ואיחוד משפחות (56 מתוך העתירות הוגשו מטעם המוקד) הושג הסכם הבג"צ (המרחיב גבולות ההסכם הקודם מיוני 1990) לפיו: יקבלו המבקרים, קרובי משפחה מדרגה ראשונה, הארכות של 6 חודשים לרשיונות ביקור, והם זכאים לחיות כאן, לצד התושבים - כל זאת למבקרים שנכנסו לאזור עד 31.8.92.

ב-22.8.93 הודיעה פרקליטות המדינה - בתשובה ל-20 עתירות נוספות, רובן מטעם המוקד, - על הרחבה נוספת של הסכם הבג"צ, שיכלול מבקרים שנכנסו עד 22.8.93, ושהם קרובי משפחה מדרגה ראשונה של תושבים. בהודעה זו נכללו גם שינויים עקרוניים במדיניות מדינת ישראל בנושא איחוד משפחות:

* נישואין הוכרו זאת לראשונה כקרטריון לגיטימי למתן מעמד של תושבות קבע מכוח איחוד משפחות. עד כה היו הקריטריונים הנוהגים: טעם הומניטרי (שמעולם לא הוגדר) וטעם מימשלי.

* המכסה השנתית לאיחוד משפחות הועמדה על 2000 בקשות לשנה (עד אז - עד כ-1000 לשנה)

בפברואר 1994 נפגשו נציגי הקואליציה של ארגוני ז"א (ובכללם המוקד) עם רע"ן דבל"א בפרקליטות הצבאית הראשית, ע' מתאם הפעולות, רע"ן מו"ש בגדה ועוזר היועמ"ש בגדה, לישיבה בה סוכמו נושאים עקרוניים וטכניים בעניין המבקרים, מעמדם, נוהלים שונים הקשורים למעמדם, אגרות, דרכי תשלום וכד'. בישיבה זו סוכם גם כי התאריך הקובע לעניין שייכות ל"הסכמי הבג"צ" יהיה 31.8.93.

למרות הסיכומים הללו קיבל המוקד מאז חודש מרץ 1994 (שאז אמורים היו סעיפי סיכומים אלה להיכנס לתוקף) מאות תלונות שעניינן הפרות שונות של הסכמי הבג"צ.

המבקרים שאינם נכללי בהסכמים סובלים מעקרון המכסות: מי שנכנסו לאזור לאחר 31.8.92, מוגנים בהסכמים אולם בקשות אחמ"ש בעניינם יידונו כחלק ממכסה.

להערכתנו, מדובר באלפי בקשות אחמ"ש המחכות לתורן - יש בידינו מסמכים מנפות שונות שעניינם בקשות אחמ"ש שהוגשו עוד ב-1994 (ומעט מ-1993) שיידונו רק בשנ"ע 1996, שכן המכסות בנפות הללו נסגרו לשנה זו. לפיכך, מי שנישא עכשיו או שרק עתה מגיש בקשת אחמ"ש - עניינו יידון בעוד שנים - ואם אין בן/בת הזוג מוגן במסגרת הסכם הבג"צ, הרי שאינו יכול במהלך השנים הללו להיכנס כמבקר - כך החליטה המערכת הצבאית - ונגזר עליו ועל בן זוגו פירוד כפוי בן שנים.

להלן מכסות האחמ"ש לפי נפות:

הנפה	מכסת בן/בת זוג	מכסה הומניטרי	סה"כ
ג'נין	140	50	190
שכם	150	50	200
טו"כ	170	50	220
רמאללה	145	45	190
בי"ל	110	40	150
חברון	170	60	230
נפת הבקעה	3	2	5
מת"ק יריחו	12	3	15

הסכמי אוסלו ב' משקפים את ההסכמים שהושגו ע"י המוקד והקואליציה של ארגונים ז"א בעניין איחוד משפחות, ללא כל שינוי משמעותי. הפרוצדורה של הגשת הבקשות השתנתה, שכן עתה על התושב הפלסטיני להגיש בקשתו אצל הרש"פ אולם ההסכמה או הסירוב לבקשה - נותרו באופן בלעדי בידי ישראל, כמו כן ישראל היא המאשרת או שוללת זכות ביקור של קרוב משפחה מחו"ל בשטחים. כמו כן, לא שונו המכסות הרלבנטיות.

עפ"י ההסכם, ערעורים על החלטת הרשות ניתן להפנות לוועדה משותפת ישראלית-פלסטינית. טרם נודע מיהם חברי הוועדה ומה הקריטריונים על פיהם פועלת הוועדה.

הוועדה המשותפת הישראלית-פלסטינית הדנה בנושאים של איחוד משפחות ורשיונות ביקור, טרם גיבשה הליכי עבודה ברורים. אנו עומדים בקשר עם נציגי שני הצדדים וממתינים לקריטריונים שיפורסמו, בכוונה להמשיך ולסייע לאלפי האנשים שפנו לסיוענו.

המוקד ובצלם עוסקים עתה בכתיבת דו"ח מקיף על נושא זה וההתפתחויות בו במהלך השנים האחרונות.

עזה וחופש התנועה

נושא חופש התנועה בעזה - כניסה ויציאה - מצוי כולו בשליטה ישראלית. אמנם בקשות לאישורי תנועה מוגשות לרש"פ, אולם הרש"פ מעבירה הבקשות לבחינה ישראלית וההכרעות מועברות ע"י הרש"פ לתושב. גם כאן יש ועדת עררים משותפת ישראלית-פלסטינית. ממעקבנו עד כה אחר פעולות ועדה זו, מסתבר כי בדרך כלל מאשרת הוועדה את הסירוב פעם נוספת, בדרך כלל מטעמים בטחוניים. יש להדגיש כי מצב זה מעוגן בהסכמי אוסלו, שנתנו בידי ישראל את הכוח לאשר או לשלול תנועת אנשים, סחורות וציוד. על הקשיים הניכרים הנעוצים במצב זה, נא ראו בפרק עתירות לבג"צ וקדם בג"צ.

תביעות פיצויים

47 תביעות פיצויים הוגשו ע"י המוקד במהלך 1995, מתוכן 26 תביעות לבית משפט ו-21 תביעות לערכאות מינהליות. אם אותן ערכאות מנהליות יסרבו לשלם פיצויים או יציעו סכומים שאינם מתקבלים על דעתנו, הרי שנפנה גם במקרים אלה לבית המשפט.

135 תביעות פיצויים הוגשו בסה"כ ע"י המוקד במהלך השנים. ב-88 מן הפניות עד כה נענתה דרישת הפיצויים בחיוב. יש להדגיש כי גם אם נענתה תביעת הפיצויים בחיוב ע"י ערכאה מינהלית, הרי שלרוב ההצעה נדחת על ידינו כלא מספקת, שכן בדרך כלל ערכאות אלה מציעות סכומים נמוכים במיוחד. לדוגמה מקרהו של נער בן 15 שנורה ונהרג ע"י חיילי צה"ל בשנת 1989. הערכאה המינהלית הציעה סכום של 15,000 ש"ח בלבד כפיצוי. אנו מכינים עתה תביעה לבית המשפט, שכן סכום זה רחוק מפיצוי הוגן למשפחתו.

ב-47 תביעות אלה שהוגשו במהלך 1995, הגורמים המעורבים הינם כדלקמן:

צבא	20
משטרה	2
מג"ב	2
שב"כ	1
מנהל אזרחי	16
משרד הפנים	1
משרד החינוך	1
מתקן כליאה	2
רשות שדות התעופה	1
עיריית ירושלים	1

נושא מתן הפיצויים לפלסטינים שנפגעו מידי כוחות הבטחון, עומד לאחרונה במרכז סערה ציבורית בישראל, לאור מגמה ברורה ומוצהרת של הממשלה להביא לחקיקה שתחסום תביעות פיצויים של פלסטינים שנפגעו מפעולות צה"ל. נוסחת הפשרה המוצעת ע"י הממשלה עתה היא לחסום את ההליכים המקובלים של דיונים בבתי משפט ישראליים בנושא זה, ולהעביר הדיונים לוועדה מינהלית שתעסוק בחלק מן התביעות בלבד, על בסיס חריג, מתוך מגמה הומניטארית.

המוקד, יחד עם 5 ארגונים נוספים, האגודה לזכויות האזרח בישראל, בצלם, עמותת רופאים לזכויות אדם, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל ואב"י (DCI), פועלים באינטנסיביות בעניין זה: קיימנו מסיבת עיתונאים בירושלים ביום 4.1.96, אנו מקיימים מפגשים עם סיעות שונות בכנסת במגמה לבטל מגמה זו וכן פנינו במכתבים לשרים וחברי כנסת מהסיעות השונות.

אנו מבקשים להתריע מפני נסיון חד צדדי להתנער מאחריותה של מדינת ישראל לפצות פלסטינים אשר נפגעו מפעולות צה"ל. זכותו של כל אדם שנפגע שלא כדין ע"י פעולות שיטור של צה"ל בשטחים, היא לקבל פיצוי על נזקיו. זו זכות אדם בסיסית, המהווה חלק מזכויות היסוד לקניין ולשלימות גופנית. זו גם ערובה חשובה לתקינות פעולותיו של צה"ל, בעבר ובעתיד, כלפי האוכלוסייה האזרחית שבשליטתו. הפקעת הזכות לפיצויים וחסימת הדרך לתבוע פיצוי בבתי המשפט ללא הסדר חילופי הוגן הן הפרות בוטות של זכויות אדם.

עפ"י פרסומים בעיתונות, הצעת החוק המוצעת ע"י הממשלה תהא רטרואקטיבית, תביעות פיצויים לא יובאו לדיון בפני בתי משפט, אלא יובאו לחסדיה של ועדה מינהלית.

אין בהצעה זו ערובה להליך הוגן. הנפגעים, בין אלה שהגישו כבר תביעותיהם ובין אלה שטרם הגישו, עלולים להישאר ללא זכות לפיצוי מסיבה אחת בלבד - זהותם הלאומית. הממשלה מזדרזת להעביר הצעת חוק זו בתואנה שהנושא קשור לחקיקה הנדרשת ליישום הסכם טאבה. זהו נסיון מלאכותי לקשור דבר בדבר. בהסכם אוסלו ב' לא הועברו לרשות הפלסטינית זכויות וחובות הקשורות לפעולות כוחות הבטחון ולא הוסכם דבר לגבי מתן פיצוי לנפגעים מפעולות כוחות הבטחון.

עוד טוענת ממשלת ישראל כי פעולות כוחות הבטחון בשטחים הן בגדר פעולה מלחמתית ולפיכך פטורה המדינה ממתן פיצויים. אולם הפעולות שביצעו ומבצעים כוחות הבטחון בשטחים הן פעולות שיטור ואינן בגדר פעולה מלחמתית. מתן חסינות למדינה בשל כל מעשיהם של כוחות הבטחון בשטחים בטענה שמדובר בפעולה מלחמתית, משמעה שלילה בדיעבד של זכויות קיימות וכן הסרת חובת הזהירות החלה על כוחות הבטחון והמיועדת לשמור על שלומה של האוכלוסייה האזרחית בהתאם למשפט העמים.

המוקד ממשיך לפעול לסיכול הכוונה לאשר הצעת חוק זה ובמקביל, ממשיך בהגשת תביעות פיצויים.

עתירות לבג"צ וקדם בג"צ במהלך 1995

ככלל, פונה המוקד לבג"צ באופן שגור במקרים בהם לא אותר עציר במערכות הכליאה 48 שעות מאז החל החיפוש אחריו וכן במקרים של סירוב להנפיק אישורי יציאה לתושבי השטחים וירושלים, סירוב להנפיק אישורי כניסה לירושלים לבני משפחות חצויות ואחרים, ועוד.

א. עינויים וזכויות אסירים ועצירים

1. תיק 8801 - קדם בג"צ

א. פנייה דחופה לפרקליטות המדינה בעניינו של עצור מטולכרם המוחזק באגף חקירות בכלא ישראל. משפחתו קיבלה זימון דחוף למינהל האזרחי ונדרשה להציג מסמכים רפואיים אודותיו. החשש הוא שהחוקרים מתכוונים להפעיל עליו אמצעים אלימים בעת חקירתו, כולל טלטולים. הפנייה באה לברר מדוע זה חודש ימים לאחר שהוא מוחזק במעצר, מבקשים חוקריו לדעת על מצבו הרפואי והאם אכן הכוונה היא להפעיל עליו כוח פיזי בעת חקירתו. הפנייה לא נענתה ולכן פנינו לבג"צ.

ב. עתירה לבג"צ מס' 7246/95 בעניינו של אותו עצור, המוחזק בכלא בישראל באגף חקירות, ועובר עינויים בחקירתו. העצור, תושב טולכרם ומוחזק בכלא בישראל בניגוד לאמנות בינלאומיות. גם חקירתו בעינויים מנוגדת לאמנות בינלאומיות. העצור עבר ניתוח בגולגלתו בשנת 1990, הוא סובל מאבנים בכליות, מהתכווציות שרירים בגב ובחזה ודם בצואתו. רופא הכלא ערך בדיקה שטחית לעצור. במהלך חקירתו הוא מוחזק רוב שעות היממה כשהוא יושב על כסא נמוך, ידיו באזיקים מאחורי גבו, רגליו כבולות ועל ראשו שק. החוקרים מאפשרים לו הפסקה של שתיים שלוש דקות כדי לאכול ומכים אותו. הוא אינו יודע מי מהם מכה אותו, שכן כאמור, ראשו חבוש שק.

בג"צ קבע מועד דחוף לדיון. בדיון הודיע השב"כ כי חקירתו נסתיימה.

2. תיק 31302

א. עתירה לבג"צ מס' 7752/95 בשמם של שני עצורים כנגד השב"כ, המונע מפגש בין העצורים לבין עורך דינם. האחים, תושבי נפת חברון, מוחזקים בכלא בישראל, באגף החקירות. מניעת פגישה בין עצור לבין עורך דינו היא פגיעה קשה בזכות

יסוד ובזכות העצור. בית המשפט קבע מועד דחוף לדיון. ביום הדיון הודיע השב"כ כי אין עוד צורך באיסור מפגש בין העצורים לעורך דינם.

ב. עתירה לבג"צ מס' 7964/95 בשם של 3 עצורים (2 מהעצורים הם אלה שעד כה הוטל איסור על מפגש בינם לבין עורך דינם והשלישי הוא העצור שעניינו תואר בסעיף א'), כנגד שרות הבטחון הכללי, בעניין העינויים שהם עוברים עתה באגף החקירות של השב"כ, וכנגד טלטולם כחלק מהחקירה.

בית המשפט העליון נענה לבקשה והורה לשב"כ שלא לטלטל את העצורים וכן שלא להפעיל נגדם כוח פיזי בעת חקירתם, עד לדיון בנושא.

לקראת הדיון הודיע השב"כ כי חקירתם של שניים מהשלושה נסתיימה וכי לגבי העצור השלישי, הוא ממשיך להיחקר, באמצעים "כשרים".

3. תיק 6894.2

עתירה לבג"צ שמספרה 6757/95 מטעם האגודה לזכויות האזרח בישראל יחד עם המוקד להגנת הפרט כנגד הצבא בעניין:

א. הביאס קורפוס: להביא בפני המשפט עצור קטין, יליד 1978, אשר בתאריך 26.10.95, בשעה 1:30 לפנות בוקר, עצרוהו חיילים מביתו, לאחר שהיכו אותו בחוזקה בכל חלקי גופו. החיילים לא מסרו צו מעצר לבני המשפחה וכן לא הודיעו לאן לוקחים אותו. המשפחה חיפשה אותו משך שלושה ימים - ולא עלה בידה למצאו. ב-29.10.95 פנתה המשפחה למוקד להגנת הפרט וביקשה סיוע באיתור הילד. המוקד ערך חיפושים נרחבים אחריו ולא הצליח לאתר.

ב. ובעניין הנהלים הלקויים לגבי הודעה על מעצר לבני משפחת העצור והימנעות ממתן מידע על עצורים. שלוש שעות לאחר הגשת העתירה נמסרה הודעה על מקום מעצרו של הקטין. אשר לחלק של העתירה העוסק באחריות הצבא בעניין הודעה על מעצר לבני המשפחות והליקויים הקשים בהעברת ההודעות - טרם נקבע מועד לדיון.

4. תיק 8242

עתירה הביאס קורפוס 4585/95 נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, בעניין איתור מקום מעצרו של אחיו של העותר. האח אותו מחפשים, יצא מהגדה לירדן בשנת 1991 כאשר היה מבוקש ע"י כוחות הבטחון. היציאה לירדן הותנתה, בהסכמתו, בשהות של 5 שנים שם טרם שיחזור, במקום העמדה לדיון. העותר קיבל מידע לפיו אחיו חדר לישראל שלא כחוק ונכלא.

המוקד חיפש אחר הנעדר בכל המערכות, ברשימות הצלב האדום, במתקני מעצר זמניים וקבועים, בתחנות משטרה, במעברי הגבולות וכו'. האיש לא נמצא. המוקד ערך בירורים טלפוניים עם מוכתר הכפר מרג' אנעג'ה, שסיפר כי על כפרו הוטל עוצר למשך 3 ימים וכוחות צה"ל חיפשו בכל בית וקראו ברמקול בשמו של הנעדר.

כ-15 יום לאחר שהעתירה הוגשה, נמסר מטעם המדינה כי אם רוצה המשפחה לקבל את גופתו של הנעדר, הרי תוכל לעשות כן. כך למדנו שהנעדר נהרג. עתה אנו דורשים בירור מעמיק בעניין נסיבות מותו. הגירסאות שנמסרו עד עתה בעניין מותו מטעם הרשויות, סותרות.

5. תיק 31301

עתירה לבג"צ 2089/95 - המוקד להגנת הפרט, יחד עם עמותת רופאים ישראלים פלסטינים לזכויות אדם והאסיר מ.מ. נגד שר המשטרה ונציב שירות בתי הסוהר בעניין החזקתו בבידוד של האסיר בבית הכלא מזה קרוב לשלוש שנים, בניגוד גמור לרצונו ומהסיבה הרשמית של "חשש לבטחוננו" וכן בעניין תקנות מסוימות מתקנות שירות בתי הסוהר העוסקות בהפרדת אסירים, תקנות שעל פיהן:

- * אין ביקורת שיפוטית על הליכי ההפרדה
- * אין ניתנת זכות שימוע וטיעון לאסירים במהלך תהליכי ההפרדה
- * אין התניה לעניין החלטה על הפרדה בביקורות רפואיות ופסיכולוגיות יזומות ותקופתיות
- * היעדר תנאי מחיה מינימליים בתאי ההפרדה.

א. העתירה טרם נדונה אולם הוקמה ועדה משותפת למיניסטריון המשטרה ולנציבות שירות בתי הסוהר, העוסקת בשינוי הנהלים שהוזכרו כאן ובאימוץ קריטריונים חדשים, לנושא ההפרדה. פרקליט העותרים הוזמן להשתתף בכמה מישיבות הוועדה וכן הרצה על הבעייתיות שבנהלים הקיימים בפני ועדת חוק חוקה ומשפט של הכנסת. העתירה תלויה ועומדת.

ב. האסיר הועבר, מיד לאחר הגשת העתירה, לאגף הכללי של בית הסוהר ואינו מבודד עוד.

6. תיק 6062 - קדם בג"צ

פנייה לפרקליטות המדינה בעניינו של אסיר השפוט לשלושה מאסרי עולם ומרצה את עונשו בכלא בישראל (בניגוד לאמנות הבינלאומיות האוסרות החזקת תושב השטחים הכבושים בשטח המדינה הכובשת).

בני משפחתו - אמו, דודו, שתי אחיותיו ושלושת אחיו, הם תושבי השטחים.

כדי לבקרו, עליהם לקבל היתר כניסה לישראל. הצבא אינו מסכים להנפיק לדוד ולשלושת האחים היתרי כניסה לישראל. אם לא תוסר המניעה מעל כניסתם לישראל, הרי שלא יוכלו לראותו עד מותו. הרשות טרם נתנה הכרעה.

עתירת אסירים 701/95 - בזיון בית המשפט - ג'.ס., אסיר בכלא באר שבע נגד נציב השב"ס, שר הפנים, משטרת ישראל ומנהל כלא באר שבע בעניין סירוב הרשויות לגרש מישראל לירדן את האסיר הנ"ל, עפ"י בקשתו, וכן עפ"י פסיקה מוקדמת של בית המשפט שהורה לרשויות המדינה לגרשו לאחר שתם מועד ריצוי מאסרו, בהחלטת בית המשפט וועדה מיוחדת הדנה בשחרור אסירים.

א. האסיר הוא פלסטיני יליד שכם, אזרח ירדן ותושב עיראק, אשר נעצר ע"י כוחות הבטחון בישראל בינואר 1990 ונשפט לשש שנות מאסר בפועל בגין עבירה בטחונית.

ב. בדצמבר 1993 וביוולי 1994 דנה ועדת השחרורים בעניינו והחליטה על שחרורו המוקדם בתנאי שיגורש מן הארץ ויועבר לעיראק או ירדן.

ג. החלטת בית המשפט לא בוצעה.

ד. האסיר פנה לבית המשפט באר שבע שם מסר פרקליט הרשות כי אין התנגדות לשחרורו בתנאי שיועבר לגבול עם דרכונו הירדני כדי לבדוק שם אם יתנו לו הירדנים לעבור לשטחם.

ה. השופטים הורו לפיכך לשב"ס לשחררו ברשיון, למשרד הפנים להוציא עבורו צו גירוש ולמשטרה הורו לקחתו עם מסמכים אלה לגשר. הרשויות היו אמורות למלא דו"ח פעולה בנדון ולהעבירו לבית המשפט תוך חודש ימים.

ו. האסיר הוחזר אחרי הדיון לבית הסוהר.

ז. הוראות בית המשפט לא כובדו ע"י הרשויות.

בעקבות הגשת העתירה ע"י המוקד, ולאחר דיונים מרובים, נמסר כי יגורש לירדן ב-15 לינואר 1995, יחד עם אסירים נוספים. התאריך המובטח עבר, האסיר לא גורש. אנו ממשיכים בהליכים בבית המשפט.

8. תיק 7267 - קדם בג"צ

היתר כניסה לישראל לתושב הגדה המבקש לבקר את אחיו, הכלוא ומוחזק בישראל. האסיר נדון למוות בבית משפט צבאי בגדה על עבירות בטחוניות. הצבא מנע כניסת האח מהגדה לישראל, גם ערב הדיון בערעור על עונש המוות (המטופל ע"י עורך-דין מטעם המשפחה). הערר, על עונש המוות הביא להחזרת הדיון לבית המשפט הצבאי. בעקבות פניית המוקד לפרקליטות המדינה הועבר האסיר לכלא בשטחים וכן ניתן לו לפגוש בבני משפחתו.

9. תיק 31706 - קדם בג"צ

העדר נהלים להנפקת היתרי כניסה לתחום הרשות הפלסטינית בעזה, מכוח צו צבאי ישראלי שהוטל ב-1994 לפיו אסורה כניסה לעזה, אלא בהיתר אישי.

ב-17.5.94 חתם המפקד הצבאי הישראלי של עזה על הוראה האוסרת כניסת תושבי ישראל אל תחום הרש"פ אלא אם קיבל התושב היתר אישי.

אולם מאז שורת אנדרלמוסיה גמורה בכל הנוגע לכניסת תושבי ישראל לרש"פ עד כדי מצב בלתי נסבל.

מאות אנשים ניסו להיכנס וחזרו כלעומת שבאו, ביניהם בני משפחה של תושבי הרש"פ, נשים הנשואות לתושבי הרש"פ שיצאו מעזה לביקורי משפחה בירושלים בגדה ובישראל, ולא הצליחו להיכנס חזרה, מורים, סטודנטים, סוחרים, עיתונאים וכו'.

במהלך בירורים של חודשים שערך המוקד, לא עלה בידינו לגלות כל שיטה מסודרת לקבלת מידע על כניסה, על זכאות לכניסה או אפילו מי הרשות האחראית להנפקת אישורי הכניסה, הצבא או המשטרה. נציגי שתי הרשויות זרקו את האחראיות על כתפי הרשות האחרת.

פנייה לפרקליטות המדינה בנדון נערכה ב-5/95. כתוצאה מכך הוחלט כי האחראיות על הכניסה לעזה מוטלת על הצבא ונקבעו סידורים טכניים וארגוניים לטיפול בכניסות מסודרות לעזה.

קשה כיום לומר כי הכל תקין בעניין כניסה לעזה ופועל כשורה, אולם משנקבע מי הגוף האחראי ונקבעו ההסדרים הארגוניים, קל יותר לטפל בבעיות האינדיבידואליות המתעוררות.

10. תיק 7735 - קדם בג"צ

תושב עזה, הלומד הנדסה אזרחית בגרמניה, חזר לצורך חופשה וביקור בעזה בתחילת 1995 כשבכוונתו לשוב ללימודים, לקראת תחילת הסמסטר, בגרמניה.

במחסום ארז לא התירו הישראלים את כניסתו לישראל, לצורך מעבר לנתב"ג ומשם לגרמניה.

בעת שנאסרה כניסתו מעזה לישראל החזיק בכל המסמכים הנדרשים, בכללם כרטיס טיסה לגרמניה.

פניית המוקד בעניינו לרשויות נענתה בתשובה שיצא מעזה למצרים ומשם לגרמניה. האיש התייצב בגבול הישראלי-מצרי ושם מסרו לו הפקידים המצריים כי "אין מתירים כניסה למצריים למי שנושא תעודת מעבר ישראלית".

נערכה פנייה לפרקליטת המדינה, שבעקבותיה קיבל ההיתרים הנחוצים ויצא לגרמניה (אם כי באיחור ניכר).

11. תיק 8021 - קדם בג"צ

ד"ר מ.ע., תושב ירושלים, מרצה באוניברסיטה האיסלמית בעזה, אינו מקבל היתר כניסה לעזה ולפיכך, אינו מלמד ומושבת מעבודתו. עד אפריל 1995 קיבל היתרים ומאז, אינו מקבל עוד. הוא פנה למת"ק הישראלי בעניין היתר כניסה ולא קיבל תשובה, נסע 3 פעמים למחסום ובפעם השלישית נמסר לו בע"פ, לאחר שעות המתנה מרובות, כי הוא מנוע מכניסה. נימוק לא נמסר. גם מאמצי המוקד להבין סיבת המניעה, לא נשאו פרי. פנייה בעניינו לפרקליטות המדינה הביאה למסירת תשובה שלילית, מסיבות בטחוניות.

12. תיק 9020 - קדם בג"צ

פנייה לפרקליטות המדינה בעניינו של מורה למוסיקה באוניברסיטת א-נג'אח בשכם.

הפונה הוא תושב עזה המועסק מזה 13 שנה באוניברסיטה בשכם במחלקה לאומנויות, במשרה מלאה. הרשות הישראלית מונעת ממנו לצאת את עזה ולהיכנס לתחום שכם, איסור שמשמעו גדיעת מקור פרנסתו ושליכת חופש התנועה שלו. טרם נפלה הכרעה.

13. תיק 9069 - קדם בג"צ

פנייה לפרקליטות המדינה בעניינו של תושב מזרח ירושלים המבקש להיכנס לעזה לרגל עבודתו כשחקן תיאטרון או למטרות אישיות. הפונה, יליד 1953, נשוי ואב לשמונה, הוא שחקן המוכר לשוחרי תיאטרון ברחוב הערבי והיהודי בישראל ומחוצה לה. הוא הופיע בין היתר בפסטיבל התיאטרון הישראלי שהתקיים בחיפה, בחסות הגב' לאה רבין, שם קיבל התיאטרון בו הוא חבר פרס ראשון למשחק. כמו כן קיבל לפני זמן מה פרס ראשון עבור משחקו בפסטיבל התיאטרון הבינלאומי בטוניס, בו השתתפו 26 מדינות. עתה הוא מכהן כנשיא אגודת התיאטרון הפלסטיני. לאחרונה הזמינה FRIDRICH EBERT STIFTUNG - התומכת בפעילויות רבות גם בישראל, את השחקן להופיע במסגרת סדנה שעניינה חינוך לאזרחות ודמוקרטיה לקראת הבחירות ברש"פ. המפקד הצבאי הישראלי אסר על כניסתו לרש"פ. טרם נפלה הכרעה.

14. תיק 9049 - קדם בג"צ

פנייה לפרקליטות המדינה כדי שהרשות הישראלית תתיר ביקורו של תושב קטר, המפרץ הפרסי, בעזה, אצל בני משפחתו. אמו של המבקש היא תושבת עזה, בת 79. עוד חיים בעזה אחיו, אחותו ובני משפחותיהם. האם הגישה 3 בקשות למתן רשיון ביקור לבנה. כל בקשותיה סורבו.

בהסכם אוסלו II נכתב בהקשר זה כי:

PERSONS FROM COUNTRIES NOT HAVING DIPLOMATIC RELATIONS WITH ISRAEL WHO VISIT THE GAZA STRIP AND THE WEST BANK SHALL BE REQUIRED TO OBTAIN SPECIAL VISITOR'S PERMIT TO BE ISSUED BY THE PALESTINIAN SIDE AND CLEARED BY ISRAEL (ANNEX III, ART. 28, 13 A.).

טרם נפלה הכרעה.

ג. חופש התנועה (לא כולל עזה)

15. תיק 8631 - קדם בג"צ

פנייה לפרקליטות המדינה בעניינו של תושב חברון שנתקבל ללימודים באוניברסיטה העברית בירושלים אולם הצבא אינו מנפיק לו היתר כניסה לירושלים לצורך לימודים. הפונה סיים לימודי הסטוריה לתואר ראשון באוניברסיטת חברון ומבקש להמשיך לימודיו לתואר השני באוניברסיטה העברית. הוא קיבל היתרי כניסה לירושלים בכל פעם שנזקק להיתר. בעת הפנייה לפרקליטות הוא החזיק בהיתר כניסה לירושלים לצורך עבודה. הסירוב להיתר לצורך לימודים נובע מנוהל חדש שקבע הצבא, לפיו לא יינתנו היתרים ללימודים בירושלים לסטודנטים שבעבר לא למדו כאן ו/או לסטודנטים שכן למדו במוסדות לימוד בירושלים, אבל לא החזיקו בהיתרים כניסה רשמיים של הצבא. לאחר כחודש נענתה הבקשה בחיוב. הפונה קיבל היתר כניסה לירושלים לצורך לימודים.

16. תיק 8282

עתירה 6796/95 - יוסף מוצלח נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית בעניין סירוב המפקד הצבאי לחדש למר מוצלח את היתר הכניסה לישראל לצורך עבודה. עד נובמבר 1994 קיבל מר מוצלח היתרים ברציפות ומאז לא עזרו כל פניותיו, פניות מעבידו ופניות המוקד להגנת הפרט. העתירה טרם נדונה.

17. תיק 7541 - קדם בג"צ

הפונה, יליד 1971 מבית סחור, נפת בית לחם, נפגע שנת 1985 מפיצוץ חפץ ששיחק בו וכתוצאה מכך נקטעו שתי ידיו. פנייתו למוקד באה בעקבות סירוב המנהא"ז לאפשר כניסתו לירושלים לצורך לימוד נהיגה בבית ספר לנהיגה (שאין כמוהו בשטחים) במכונית המותאמת למגבלותיו. במקביל ביקש לצאת לירדן כדי להתקין פרותזות.

גם בקשה זו לצאת לירדן סורבה במנהא"ז.
פנייה נוספת למנהא"ז בנסיון להביא לאישור יציאתו לירדן, נענתה בחיוב, אולם בהיותו בן 24, הריהו כפוף לתקנה לפיה גברים בקבוצת הגיל 16 עד 25 היוצאים לחו"ל, חייבים לשהות בחו"ל 9 חודשים טרם שמתרת חזרתם.
לפיכך נערכה פנייה לפרקליטות המדינה בעניין 2 הנושאים: היתר יציאה לירדן לצורך התקנת פרותזות ללא הגבלת זמן, וכן היתר כניסה לישראל לצורך לימודי נהיגה בהתאם לצרכיו.
שני הנושאים נענו בחיוב.

18. תיק 8443 - קדם בג"צ

תושב קלקיליה הוזמן ע"י אוניברסיטת מאסטרסט בהולנד להשתלמות בת שלושה חודשים בהולנד במסגרת מילגה מיוחדת. האיש פנה למינהל האזרחי בבקשה לקבל תעודת מעבר וסורב.
המוקד פנה וביקש הנפקת תעודת מעבר עבורו ולחלופין, היתר יציאה דרך ירדן. גם בקשות אלה סורבו.
גם פנייה לפרקליטות המדינה לא עזרה - הבקשה סורבה.
האיש אינו רשאי לצאת מהגדה לכל מקום שהוא.
המשך הטיפול בעניינו במסגרת עתירה לבג"צ.

19. תיק 31256 -

עתירה 5633/95 - המוקד להגנת הפרט ו-12 תושבי הגדה נגד שר הבטחון ומפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית בעניין סירוב המפקד הצבאי להתיר יציאתם לירדן (דרך הגשרים) או למחוזות אחרים (דרך נתב"ג) של העותרים.

העתירה טרם נדונה.

בין העותרים תושב חברון, בן 23, המבקש לצאת לירדן כדי להתחתן שם. בשל גילו הותנתה יציאתו בשהות של 9 חודשים טרם שיוכל לשוב, מתוקף צו צבאי.
בנוסף לנסיון בעתירה זו לאפשר יציאתם של העותרים, תוקפת העתירה את הצו הכופה שהות של 9 חודשים בחוץ לבני קבוצת הגיל 16 עד 25.

20. תיק 31257

עתירה לבג"צ 7034/95 - המוקד להגנת הפרט, עמותת רופאים ישראלים פלסטינים לזכויות אדם ו-15 עותרים נוספים נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, בבקשה להתיר יציאתם לחו"ל, דרך גשרי הירדן ודרך נתב"ג לצרכים שונים.
כל העותרים מנועי יציאה מ"סיבות בטחוניות", ביניהם כמה הנזקקים לטיפולים רפואיים בחו"ל.
העתירה טרם נדונה.

21. תיק 7781 - קדם בג"צ

תושב מזרח ירושלים, מבקש לצאת לירדן לביקור משפחה. ביוני 1994 יצא לגשר, והוחזר משם ע"י משטרת ישראל. בעקבות פניית המוקד בעניינו למשרד הפנים נתקבל סירוב להתיר יציאתו "מטעמים בטחוניים". פנייה בעניינו לפרקליטות המדינה לא הועילה. משרד הפנים מסרב לאפשר יציאתו.

22. תיק 7786 - קדם בג"צ

הפונה, בן 26 מנפת טולכרם, זקוק להשתלת כליה בירדן, לאחר שהשתלת כליה שנערכה בארץ, לא עלתה יפה. המנהא"ז סירב להתיר יציאתו לירדן. האיש הגיע לגשר באפריל 1994 עם אמו ואחיו הצעיר (שתורם את כלייתו להשתלה) שם מנעו יציאתו. המוקד פנה בעניינו לרשויות ונענה כי לא תותר יציאתו בשל סיכון בטחון האזור. נערכה פנייה לפרקליטות המדינה. נתקבלה תשובה חיובית. כאשר הגיע לגשר, שוב מנעו יציאתו - הפעם בשל טעות ביורוקרטית. לאחר יומיים נוספים יצא האיש לירדן לצורך הניתוח.

23. תיק 8155 - קדם בג"צ

תושבת בית ג'אללה, מבקשת היתר כניסה לירושלים להשלמת לימודי סיעוד. היא השלימה את לימודיה העיוניים, שנמשכו 4 שנים, במכללה באל-בירה. בתום 4 השנים חייב כל תלמיד לעבור הכשרה מעשית בבית החולים מקאסד בירושלים, כתנאי לקבלת תעודת הסמכה. המנהא"ז סירב להנפיק לה היתר כניסה לירושלים. המוקד קיבל אף הוא תשובה שלילית לבקשה, כאשר פנה בנדון לרשות. הנימוק לסירוב נעוץ בנוהל החדש, שאינו מאפשר לימודי סטודנטים בירושלים, פרט לאלה שכבר החלו בלימודים. בעקבות פנייה לפרקליטות המדינה - קיבלה הסטודנטית היתר כניסה.

ד. תושבות, איחוד משפחות וביקורי משפחות

24. תיק 2798

עתירה לבג"צ 5005/95 - עלא ונור סנדוקה (קטינים) באמצעות אמם, מונא עפורי, תושבת הגדה, נגד שר הפנים, בעניין סירוב משרד הפנים לאשר מעמד תושבות לאם בירושלים. הילדים תושבי ירושלים. אמם תושבת שכם. אביהם תושב ירושלים, ומרצה עונש מאסר בגין פעילות באינתיפאדה. בני המשפחה מתגוררים בירושלים מאז נישאו בני הזוג, בתחילת שנות השמונים. בקשת אחמ"ש שהגיש האב עבור אשתו, סורבה. אמם של הילדים נדרשה ע"י משרד הפנים לעזוב מיד את ירושלים לשכם. בעקבות הגשת העתירה, הציע משרד הפנים להעניק לאם מעמד של תושבת

ארעית בישראל, למשך שנתיים, עד לשחרור בעלה מהכלא, פתרון שיאפשר לה להמשיך לחיות עם ילדיה וכדין.

25. תיק 5502

עתירה לבג"צ 5837/95 - ראמי ברהמה נגד משרד הפנים, בעניין סירוב משרד הפנים לרשום את מר ברהמה במרשם התושבים. אמו של ראמי תושבת ירושלים ואביו תושב הגדה. בני הזוג התגרשו. ראמי מתגורר מאז הגירושים בבית סבתו, אם אמו, בירושלים. משרד הפנים סירב לאשר בקשת האחמ"ש ולהנפיק לו תעודת זהות ישראלית. העתירה טרם נדונה.

26. תיק 7058

עתירה לבג"צ שמספרה 7869/95 - תושב בית לחם עותר לבג"צ כנגד מפקד כוחות צה"ל בגדה על סירוב הצבא להנפיק לו היתר כניסה לירושלים, שם מתגוררת אשתו. אשתו אינה מעוניינת לאבד את תושבותה בירושלים, מצב שעלול לקרות אם תעבור להתגורר עימו בבית לחם, לאור מדיניות משרד הפנים במקרים כאלה. לפניית המוקד בעניינו הגיעה תשובה כי הוא מנוע מכניסה לירושלים "בשל היותו נמנה עם ארגוני הסירוב", ולפיכך נערכה לפנייה לבג"צ. טרם נקבע מועד לדיון.

27. תיק 6211 - קדם בג"צ

רשיון ביקור לירושלים

פנייה לפרקליטות המדינה בעניינה של תושבת ירושלים, בת 80 וחולה, אשר ביקשה רשיון ביקור עבור בנה ובני משפחתו. הבן רופא בבית החולים בדובאי, במפרץ הפרסי. הבקשה לרשיון ביקור לבן סורבה, בנימוק בטחוני, ללא פירוט. אשת הבן ובנם קיבלו אישור להיכנס, בהפקדת סכום ערבות של 10,000 ש"ח להבטחת יציאתם. הפנייה נענתה בחיוב.

28. תיק 6001

איחוד משפחות ירושלים

עתירה לבג"צ שמספרה 7247/95 - תושבת ירושלים הגישה בקשה לאיחוד משפחות עם אחותה מחברון. האחות מחברון נכה, מוגבלת ושוהה במוסד טיפולי.

הוריהן נפטרו. בחברון אין איש היכול לבקר את האחות הנכה ולטפל בה. הבקשה לאיחוד משפחות סורבה, ולכן פנינו לבג"צ. טרם נקבע מועד דיון.

29. תיק 6538 - קדם בג"צ

הפונה, יליד 1978, תושב אבו דיס, נעצר בסוף 1994 ע"י כוחות הבטחון. משפחתו פנתה למוקד כיוון שלא קיבלה כל ידיעה על מקום הימצאו. במהלך החיפושים אחריו נתגלה כי מספר תעודת זהותו, כפי שהוא רשום בתעודת זהות אביו, אינו תואם את הרישום במרשם האוכלוסין. תחת מספר זה הופיע שמו של אחר.

מיד החל המוקד בנסיונות להסדיר את רישומו במרשם ולהנפיק לו תעודת זהות, שכן אז מלאו לו 16 שנה ועפ"י החוק, עליו לשאת תעודת זהות.

המינהל האזרחי לא טיפל באופן רציני בנושא, מאז הפנייה הראשונה של המוקד בנדון, ביום 30.8.94 ועד יולי 1995. בשלב זה נערכה פנייה לפרקליטות המדינה. הרישום הוסדר אז והפונה קיבל סוף סוף תעודת זהות.

30. תיק 5187 - קדם בג"צ

פנייה לפרקליטות המדינה בעניינה של תושבת בית לחם שאינה רשומה במרשם האוכלוסין המנוהל ע"י הצבא ואינה מקבלת לפיכך תעודת זהות. הפונה, ילידת 1973 בבית לחם, לא נרשמה ע"י הוריה עם לידתה במרשם האוכלוסין. הוריה גרושים וחיים כל השנים בבית לחם. שניהם תושבים מן המניין.

היא נישאה לתושב בית לחם בשנת 1990. בעלה פנה לצבא בבקשה להסדיר מעמדה של אשתו ונדרש להגיש בקשה לאיחוד משפחות (הליך שנדרש בדרך כלל כאשר מדובר בנישואין בין בן הגדה לבת זוג ממדינה אחרת).

הבקשה נענתה בחיוב אולם אחר כך סורבה. שנתיים ניסה המוקד להביא להסדרת מעמדה. זמן מה לאחר הפנייה לפרקליטות, קיבלה הפונה תעודת זהות והוסדר רישומה במרשם האוכלוסין.

ה. כבוד המת

31. תיק 7309

עתירה לבג"צ 2644/95 - עבדאללה חריזאת נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית.

העותר הוא אחיו של עבדאלסאמד חריזאת, שנפטר כתוצאה מטלטולים במהלך חקירות שב"כ בהיותו עצור בתחנת המשטרה במגרש הרוסים. עם סיום הנתיחה הפתולוגית שנערכה למנוח, בהשתתפות פתולוג משקיף, פרופ' פאונדר מסקוטלנד (שאת הטיפול בהסדרת מימון הבאתו לארץ וכל הסידורים הארגוניים של בואו ושהייתו, נטל המוקד על עצמו) פנה פרקליטה של משפחת חריזאת לרשויות בבקשה לאפשר הלוויה פתוחה לקהל, לאור יום, למנוח, בחברון.

המפקד הצבאי התנגד לקיום הלוויה כזו. ההתנגדות נמסרה בע"פ בלבד.

לא נתקבל מהרשויות כל מסמך כתוב ועלה החשש כי הצבא יערוך הלוויה חפוזה, באישון לילה, בהשתתפות בני משפחה מעטים בלבד, תוך כדי קביעת עובדות בשטח. (במקרים דומים הורשו עד 10 בני משפחה להשתתף בהלוויה).

בעקבות הגשת העתירה נמצא פתרון של פשרה - קיום הלוויה בשעות הערב בהשתתפות של 150 איש, למרות העוצר שהיה מוטל על חברון בתאריך ההלוויה.

ו. קבלת מימצאי חקירה

32. תיק 6231 - קדם בג"צ

פנייה לפרקליטות המדינה בבקשה לחייב את הצבא להעביר לידינו מימצאי חקירה בתיק שעניינו אלימות חיילים. הפונה, מנפת חברון, נפגע באירוע של אלימות קשה שהופעלה נגדו ע"י חיילי צה"ל ביום 3.6.94.

מאז 23.6.94 פנינו אין ספור פעמים לצבא בדרישה לפתוח בחקירת האירוע ולהעביר מימצאיה לידינו. נכון לאוגוסט 1995, לא נתקבלה כל תשובה עניינית מטעם הצבא בנדון, למעט הודעות לקוניות כי הנושא בטיפול.

מיד לאחר הפנייה לפרקליטות נתקבלו המימצאים.

במוקד מטופלות כיום 1918 פניות, לפי הנושאים כדלקמן:

998	תושבות גדה וירושלים
68	אישורי יציאה
58	היתרי כניסה מירדן
191	היתרי כניסה לישראל
275	אלימות
118	נזק לרכוש
<u>210</u>	אחר
1918	סה"כ

הטיפול בפניות אלה מתמשך לפי הצורך: למשל במקרים של אלימות ונזק לרכוש - גורם מעורב צבא: משמסתיים שלב חקירת הצבא ומיצוי ההליכים עם חיילים שעברו העבירה (אם אותרו, אם עודם תחת תחולת חש"צ וכד'), הליך הנמשך כשנתיים וחצי או יותר) הרי אנו פונים לשלב של דרישת פיצויים.

לנושא אחמ"ש גדה - למרות שרוב התיקים נסגרו בהצלחה לאחר נובמבר 1992 (הסכמי הבג"צ) הרי שבספטמבר 1993 נפתחו תיקים רבים מחדש בעקבות הודעת המדינה על אימוץ מדיניות חדשה לנושא איחוד משפחות ואנו עוקבים באותם מקרים אחר המהלכים לקבלת תושבות קבע למבקרים.

חברי הנהלת המוקד

- * מר יוסי שוורץ, מ"מ יו"ר ההנהלה, בעבר מנהל המוקד
- * מר ויקטור לדרפרב, גזבר המוקד, יועץ כלכלי, MA במינהל עסקים
- * הגב' תמרה ברנע, חוקרת במכון ברוקדייל
- * מר דן ביתן, מנהל אדמיניסטרטיבי במכון טרומן לחקר השלום, האוניברסיטה העברית, ירושלים
- * ח"כ פרופ' נעמי חזן, חברת כנסת
- * הגב' רחל וגשל, אחות
- * מר עלא חטיב, בעבר מנהל המוקד, כיום מנהל מרכז רפואי, טירה
- * עו"ד תגריד ג'השאן, בעבר עו"ד המוקד להגנת הפרט, כיום יועצת משפטית ב"קו לעובד" וב"נשים למען אסירות פוליטיות"
- * פרופ' פרנק סטיוארט, האוניברסיטה העברית בירושלים, לימודי איסלאם ומזרח תיכון.

כוח אדם

עו"ד תגריד, ג'השאן סיימה את עבודתה במוקד ביוני 1995 ולאחרונה נתמנתה
כחברת הנהלה. עופר כסיף - רכז תלונות - פרש מעבודתו במוקד בקיץ 1995
ויצא ללימודי MA באנגליה וג'מיל האשם - מקבל קהל - פרש מעבודתו במוקד
בסוף 1995.

הצטרפו למוקד עו"ד האלה ח'ורי ביוני 1995, איתי ימיני, רכז תלונות,
ב-7/95, ומהא חטיב, קבלת קהל, ב-1/1996.

(מ"מ 1320)